

تحلیل محتوای کتاب مطالعات اجتماعی از منظر توجه به مولفه های فرهنگ شهروندی پایه هفتم مقطع اول متوسطه

امراالله پارسا مهر^۱، سمیه فلاح تختی^۲

^۱ دانشجوی دکتری تخصصی رشته علوم تربیتی گرایش برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میمه

اصفهان، Amrollah.Parsamehr48@gmail.com

^۲ دانشجوی دکتری تخصصی رشته علوم تربیتی گرایش برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد میمه اصفهان، sfalah2@gmail.com

چکیده

شهروندی به خوبی نشان می دهد که این ایده دراصل به حقوق اقتصادی و سیاسی دسترسی و مشارکت مربوط می شود و کسانی که برای پوشش حقوق اجتماعی فراسوی آنها حرکت می کنند، فقط ارتقاء برابری را به منظور حمایت از یکپارچگی اقتصادی هدف قرار می دهند، بنابراین شهروندی به یک فرد حق مشارکت در قدرت سیاسی و بر خوداری از حقوق مدنی واجتماعی رامی دهد (۶) تربیت شهروندی، مفهومی است کلی که به مطالعات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و فنی در جامعه وابسته است و میتوان آن را به آموزش شیوههای زندگی کردن با یکدیگر، بهطور خاص در یک جامعه و بهطور عام در جامعه جهانی اطلاق کرد. تربیت شهروندی حوزههای است که در دهه های اخیر در برنامه درسی اکثر کشورها مورد توجه قرار گرفته و به یک عرصه ی پر بار پژوهشی تبدیل شده است.

آموزش شهروندی به دانش آموزان کمک میکند که مسئولیت احساس، شناخت و رفتارهای خود را بپذیرند و دریابند که خودشان مسئول سلامتی، موفقیت، ارتباط با دیگران و ارتباط با محیط هستند.

تصور ذهنی از وجود شهروندی در سطحی جهانی که در پاره ای از موارد به سهولت رشد می کند، مطمئناً امروزه چیزی به غیر از یک دید احترام آمیز نیست و مفهوم آن کمتر با واقعیت همراه است. پس اگر متقاعد شویم که آموزش به شیوه ی شهروندی می تواند وسیله تحقیقات زیادی نشان میدهد که امروزه دانش آموزان در برخی از مهارتهای شهروندی با ضعف روبه رو هستند، بنابراین ضروری به نظر میرسد که آموزش و پرورش با پرداختن به مهارتهای شهروندی توانمندیهای را در افراد افزایش می دهد.

در زیر به برخی از تحقیقات انجام گرفته در این زمینه پرداخته می شود.

جهانبخشی و دهنوی (۱۳۹۳) پژوهشی با هدف تعیین مهارت های شهروندی مورد نیاز دانش آموزان دوره ابتدایی در بین معلمان منطقه اسدابادهمدان انجام دادند. جامعه آماری پژوهش کلیه معلمان مقطع ابتدایی اسداباد بوده است که از بین جامعه آماری ۱۰۰ نفر به عنوان نمونه، ۵۰ نفر زن و ۵۰ نفر مرد انتخاب گردید. ابزار جمع آوری داده

این پژوهش با هدف تحلیل محتوای کتاب مطالعات اجتماعی از منظر توجه به مولفه های فرهنگ شهروندی انجام گرفت. بدین منظور مولفه های مسولیت پذیری، مشارکت فعال، قانون مداری، وطن دوستی و تفکرانتخاب شد. روش تحقیق توصیفی است که با استفاده از تکنیک تحلیل محتوای آنتروپی شاتون بار اطلاعاتی و ضریب اهمیت هر یک از شاخصه های مولفه های مهارت های شهروندی در کتاب مطالعات اجتماعی محاسبه و میزان توجه به هر یک از مولفه های مهارت شهروندی مشخص گردید در این روش ابتدا تعداد کلمه یا تصویری که به مولفه مورد بررسی توجه کرده است مشخص شده و سپس با استفاده از روش آنتروپی شانون، بار اطلاعاتی و ضریب اهمیت هر یک از شاخص ها در کتاب مطالعات اجتماعی محاسبه شد. نتایج بررسی های انجام شده بر اساس یافته های حاصل از تحلیل محتوا نشان داد. در کتاب مطالعات اجتماعی (تاریخ، جغرافی، مدنی) پایه هفتم دوره اول متوسطه بیشترین ضریب اهمیت مربوط به مشارکت فعال می باشد و کمترین ضریب اهمیت برای مولفه وطن دوستی به دست آمد. و بقیه متغیرها به ترتیب قانون مداری، مسولیت پذیری و تفکر انتقادی می باشد.

واژه های کلیدی

تحلیل محتوا، شهروندی، مسولیت پذیری، مشارکت، قانون مداری

مقدمه

شهروندی یکی از مهمترین عرصه های سیاسی، اجتماعی است که در طول تاریخ به اشکال گوناگون و با تعبیر مختلف حقوقی، سیاسی و فلسفی رواج داشته است. صاحب نظرانی که به قصد بررسی چگونگی تحول مفهوم شهروندی کتاب تاریخ را ورق زده اند، در یک نکته اتفاق نظر دارند و آن اینست که شهروندی موقعیتی است که هم حق افراد برای برخورداری از حقوق به رسمیت می شناسد، وهم مسولیت جمعی شهروندان را که اداره باثبات امور بر آن ها مبتنی است. آشنایی با مفهوم